

# NAPREJ

Glasiló jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10'50, za mesec K 3'50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglašeni in poslani vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

## Narodni svet.

Dne 16. in 17. t. m. so zborovali v Ljubljani zastopniki jugoslovanskih političnih strank — Slovencei, Hrvatje iz Istre in Hrvatje in Srbi iz Dalmacije — ustanavljajoč Narodni Svet. Na povabilo sklicateljev so se zborovanja udeležili tudi zastopniki naše jugoslovanske socialno demokratične stranke kot gostje, da se seznanijo z namenom Narodnega Sveta in da tudi zbranim zastopnikom ostalih političnih strank razložijo svoje mnenje in svoje nazore. Jugoslovanska socialno demokratična stranka je sicer na temelju doposlanega pravilnika glasom sklepa širšega izvrševalnega odbora izjavila, da ne vstopi v Narodni Svet, da pa ne odklanja sodelovanja pridržuj si povsem proste roke.

Potek zborovanja Narodnega Sveta mogoče ni zadovoljil pričakovani; iz poročila, ki sta jih prinesla meščanska dnevnik »Slovenski Narod« in »Slovenec« se sicer izve le ono, kar sta urednika teh listov smatrala za potrebno sporočiti javnosti. Naš »Naprej« ni prvi dan nič poročal, ker socialni demokratje kot gostje Narodnega Sveta niso hoteli s poročanjem zakriviti ničesar; bili so seve mnenja, da so posvetovanja Narodnega Sveta zaupni razgovori strank, o katerih se izda uradno poročilo, ki naj pove to, kar je treba povedati. Kakor se je pozneje sklenilo, izide tudi potrebni komuniké, ki bo uradno sporočil javnosti, kaj je bilo sklenjeno in ukrenjeno.

Kaj hoče Narodni Svet? Ljubljanski Narodni Svet je del vseobče jugoslovanske narodne organizacije in koncentracije, ki naj dobi svoj definitivni vrhovni organ v skupnem jugoslovanskem narodnem odboru v Zagrebu. Hoče izvrševati delo za ujedinjenje jugoslovanskega naroda v samostojno državo.

Poleg tega je seve njegov namen vršiti obrambo in gojitev skupnih gospodarskih interesov ter zavesti gospodarske osamosvojitve, obrambo in pospeševanje skupnih kulturnih zadev ter reprezentacija naroda in pospeševanje narodnih koristi na zunaj dogovorno s parlamentarno delegacijo. Naloga njegova je za sedaj tudi: smotreno delo za popolno ravnopravnost našega jezika v šolah, uradih in v vsem javnem življenju, varstvo narodnih manjšin, uredba manjšinskega dela in boj za narodno šolstvo ter uveljavljenje našega jezika v šolah, uradih in v vsem javnem življenju.

»Slovenec« je v petkovi številki v članku »Narodni Svet« med drugim napisal to-le:

»Slovenci imamo tri stranke, okrog katerih se kristalizira vse naše politično življenje. Slovenska Ljudska Stranka je, sloneč na katoliškem svetovnem prepričanju, oprta na najširje ljudske mase in globoko ukoreninjena v vseh slovenskih zemljah, s katerimi tvori Vseslovensko Ljudsko Stranko, vršila delo gospodarskega prepoda in pod vodstvom klasičnega našega združarja dr. Kreka naš narod gospodarsko osamosvojila ter mu dala možnost svobodnega političnega razvoja za bodočnost. Jugoslovanska demokratska stranka, nastala iz prejšnje Narodno-napredne stranke, je zbirala v svojem krilu zlasti imovitejše sloje, ki se demokratični struji časa še nišo znali prilagoditi, in je stala na izrazito kulturno-bojnom stališču; v svoji zadnji obliki in pod novim imenom skuša svoje vrste demokratizirati in nacionalistično radikalizirati. Jugoslovanska socialno demokratična stranka stoji pod vplivom nemško pojmovanega razrednega boja, a je kakor ostali dve stranki doživela med vojsko svojo notranjo krizo, ki jo bo, kakor je upati, srečno prestala z zmago reformnih teženj, ki prihajajo iz njenega mlajšega naraščaja. (To sicer ni res! Stranka je bila in je razredna. Op. »Napreja«).

Tako imamo Slovenci en miniature tiste tri glavne stolpe, kateri nosijo zgradbo političnega življenja v slednjem narodu. Med posameznimi strankami so se pred vojsko bili tako trdi boji, da jim je bilo malokje para, kar se tiče nespravljivosti in ostrine. Mnogi so pod težo tega boja trpeli, mnogokrat so se zapostavljali oziri na dobrobit celotnega narodnega organizma, marsikatero važno kulturno delo je ostalo vsled političnega meteža in trušča neopravljeno in pozabljeno. A vendar so bili ti boji tudi koristni. Vsled tako ostre antagonije so se kar najjasneje zarezale črte-značajke v fiziognomijo po-

sameznih strank, posamezni politični tokovi so si izkopali tako globoke struge, da so nenadni in kvarni prevrati, ki radi nastajajo tam, kjer niso stranke zasidrane globoko v ljudskih masah, bili nemogoči. Stranke se niso cepile na strančice, ampak se prilagodile novim razmeram in vršile svojo življenjsko funkcijo v narodu dalje, družec tako zakon razvoja z zakonom kontinuitete.

Ena izmed glavnih reform, ki se je izvedla v vseh slovenskih strankah, je omogočila osnutje Narodnega Sveta. Vse stranke so se zavedale, da vrše v našem ljudstvu svojo individualno nalogo, kakršno jim narekuje njihov program in značaj njihovih somišljenikov, a da so obenem deli celotnega narodnega organizma. S tem je izključen tisti nespravljivi strankarski egoizem, ki je doslej onemogočal vsako uspešno pripravljalo delo za Narodni Svet. S tem je dan strankam višji vidik v presojanju pojavov narodnega življenja in z njim baza za pošteno kooperacijo.

— Res je, da so se razmere korenito predrugačile in da je strankam dan višji vidik v presojanju vseh pojavov narodnega življenja. Socialno demokratična stranka jugoslovanska je doslej, rekli bi, načelno odklanjala skupno delo z ostalimi meščanskima našima strankama. Seve, saj ni bilo niti misliti mogoče na kaj takega. »Slovenec« v petkovi številki tudi to sam priznava ko piše:

»Potreba Narodnega Sveta se je pri nas čutila že zdavnaj, že večkrat so se podvzeli poskusi, čeprav več ali manj skromni, da se taka institucija oživotvori. Vsled svojega eksponiranega mesta so Slovenci najbolj čutili pritisk tujine na jugoslovanske meje in so se, ker so najbolj ogroženi, najbolj jasno zavedali med južnimi bratskimi plemeni, da morajo imeti centralno narodno organizacijo, ki bi vodila celokupne sile našega ljudstva tako, kakor zahteva najvišji zakon — skupni blagor. Ko je začela narodna koncentracija z ustanovitvijo Jugoslovanskega kluba dobivati konkretne oblike, je Slovenska Ljudska Stranka takoj mislila tudi na Narodni Svet. Toda tedaj je bila moč dr. Šusteršiča v stranki še tako velika — to moremo danes, ko smo njegov žilavi odpor docela zlomili, brez pridržka povedati — da je bila javna razprava o Narodnem Svetu nemogoča; tedanji načelnik stranke, ki je ljubil le politiko za tapetiranimi vrati, jo je znal in mogel preprečiti. **Potrebno je bilo, da je S. L. S. najprej eliminirala njega in njegove ožje pristaše iz svojih vrst, in ko je to storila, je izvršila najvažnejši predpogoj za Narodni Svet.** Brez tega trdega boja, iz katerega je S. L. S. izšla kot zmagovalka, bi ne mogli ustanovljati Narodnega Sveta in bi bila politična slika jugoslovanskega ozemlja tudi bistveno drugačna.«

Tako bivša Slovenska ljudska stranka kot bivša narodno napredna stranka sta se morali izpremeniti v bistvu, da je moglo priti do dejanskega snovanja Narodnega Sveta. Danes tvorita tudi Narodni Svet faktično le ti dve stranki, ki sta vodili vse pripravljalo delo, zasnovali načrt in razdelili mandate...

Za nas socialne demokrate nastaja važno vprašanje: v kakem razmerju naj bomo napram Narodnemu Svetu — naj li naša jugoslovanska socialno demokratična stranka vstopi vanj in z ostalimi narodnimi elementi z vso čilostjo z ozirom na zgodovinsko dobo, ki nastaja, deluje za uresničitev njegovega namena in njegovih nalog?! Zato ne bo odveč, če otvorimo o tem javno diskusijo v »Napreju«, da se razjasne pojmi in ugotovi na temelju dejanskega položaja stališče, ki odgovarja jugoslovanskemu socialističnemu delavstvu. Prosimo soderuge, da povedo svoje mnenje!

## Sestanek dveh cesarjev.

Avstrijski in nemški cesar sta se sešla v nemškem glavnem stanu. Pred tremi meseci sta se posvetovala tudi tam. Moralo se je zgoditi pač nekaj važnega, da se je porinilo v kot vse obzire dvorne etikete, po kateri bi bil moral obiskati sedaj nemški cesar svojega avstrijskega tovariša. Vojsna je potisnila v temo marsikatero lepe in grde navade in spravila na dan,

kar je bilo obsojeno temi. Toda to so stvari zaradi katerih se ne bomo prepirali. Bolj nas zanima, o čem sta se posvetovala in kaj sta sklenila. Najbolj nas pa zanima vprašanje, ali bomo sploh izvedeli za predmete posvetovanja in za sklepe. Seveda; človeku, ki je zasledoval dogodke treh in še več mesecev a zlasti one, ki so se odigrali v poslednjih dneh, ne bi bilo napolned niti bogve kako težko, izreči svoje mnenje glede na predmete, ki pridejo pri tem cesarskem posvetovanju v poštev. Poljsko vprašanje; vprašanje, kdo naj neki zasede prestol v tej ali oni »osvobodjeni« ruski deželi; dogodki na Ruskem; izkrcanje čet v Vladivostoku in v Murmaniji; Brest-Litovski mir; zadnji dogodki na francoskem bojišču. K tem problemom dodamo lahko še govornice o posredovanju za mir po španskem kralju in papežu in . . . vsak lahko doda in si misli kar si hoče. Čim več si bo kdo mislil, tem manj bo vedel. Končno bomo dobili komuniké, ki bo povedal v lepih besedah to kar pove lahko tudi brez besed. Na vse to pa pravi »Reichspost«, da pričakujejo zavezniški narodi z zaupanjem sklepe svojih vladarjev.

Tako torej. Zavezniški narodi imajo le to nalogo, pričakovati z zaupanjem sklepe svojih vladarjev. Nobene druge dolžnosti, nobenih drugih pravic nimamo. In vendar je gotovo, da se bo govorilo na tem sestanku dveh cesarjev o usodi zavezniških in nezavezniških narodov. Je gotovo, da se bo sklepalo o bodočnosti in o usodi milijonov, ki bi si znali urediti svojo srečo ložje in boljše sami in kojih ni postal bog samo zato na svet, da bi igrali na zemlji večno ulogo šohovskih figur. Ako že niso bili narodi zreli pred vojno, smo mnenja, da jih je naredila vojna sposobne v toliko, da si bodo vedeli sami pomagati iz zagate, karnor so bili pahnjeni proti svoji volji. Kaj da ne bi bilo bolj pametno izročiti tem narodom pravico, da smejo postati svoje sreče kovači? Prav gotovo bi bilo bolje, da si bodo morali narodi to elementarno človeško pravico šele pridobiti, izvojevati.

Zgodovina vladarskih sestankov je dolga in njih število ogromno. Ali so ti tajni posveti o sreči narodov res donesli narodom kdaj kaj sreče? Le žalostno je dejstvo, da ne moremo tega potrditi. Skrajni čas je, da se neha smatrati narode za otroke, ki so potrebni varuštva. Skrajni čas je, da se neha s posveti pri katerih nima ljudstvo nobene besede, čeprav gre za njegovo usodo. Svota žrtev, ki so jih prenesli narodi v tej od mater in sinov prokleti vojni, je strašna. Bodočnost leži pred nami še bolj temna nego v trenutku, ko je nastal požar. Vsi pozikusi evropske diplomacije, ki je hotela pogasiti vsled njenih spletk nastali požar nas niso dovedli niti za sam centimeter bližje miru. Obratno nam je dala vojaška sablja s pomočjo diplomacije Brest-Litovski mir, ki je dal požaru novo moč, da razsaja še z večjo vehemenco nego prej. Oni slavni Brest-Litovski mir, ki ga noče nihče pripoznati kot končnoveljavnega in ki se nihče ne ravna po njem. S kakšnim zaupanjem naj sedaj pričakujejo narodi sklepe svojih vladarjev? Kaj res ni čudno, da se tresejo narodi pred eventualnimi sklepi, o katerih pripovedujejo nekateri krogi, da se hoče z njimi regulirati v trajni obliki položaj na vzhodu? Kakšna naj bi bila ta trajna oblika in kaj se hoče regulirati, ne da bi se dalo prej besedo dotičnim narodom, da izreko svoje mnenje. Ali se pa zahteva od zavezniških narodov, da bi se izčrpali popolnoma ne le za domovine, marveč za Poljske, Finske, Estonske in druge ruske obmejne pokrajinske šlahčiče in radi eventualnih prenegljenih sklepov naše slavne diplomacije? Ne, tega pač ni mogoče zahtevati. Ljudstvo hoče mir in mu je slava zmagovitega miru ravno tako tuja, kakor urica sreče v teh nesrečnih dneh.

vsemi močmi. Zato je naša dolžnost, da pomagamo nemškimi sodrugom v boju za narodno in gospodarsko osvoboditev vseh zatiranih. Pomagali pa jim bomo le tedaj, ako se združimo v socialno demokratični stranki in njenih organizacijah, potem katerih nam bo mogoče doma voditi samostojen in neodvisen boj proti našim nasprotnikom, na zunaj pa nastopati združeno in solidarno z delavstvom drugih narodnosti. **Socialna demokracija je sovražnik volkstagov in volkstratov vseh barv, ki li bo zatrla!**

v. k.

## Vojna poročila.

### Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 17. avgusta. Uradno se razglasa: Na jugozapadni fronti nobenih posebnih dogodkov. V obrambi proti letalskemu napadu na Trident je nadporočnik Navratil sestrelil neko angleško letalo ter s tem izvojeval svojo osmo zračno zmago. V Albaniji so naše čete zavrnile napad italijanskih švadronov na naše pozicije v loku reke Semeni.

Dunaj, 18. avgusta. Uradno se razglasa: V nekaterih odsekih italijanske fronte živahni artiljerijski boji. V Albaniji nobenih posebnih dogodkov.

### Bitka na zapadni fronti.

Berlin, 17. avgusta. (Uradno.) Armadna skupina kraljeviča Ruprechta: Med Ysero in Ancro je v posameznih odsekih bilo tudi ponoči živahno. Sovražni sunki pri Vieut Berquinu so bili gladko zavrnjeni. — Armadna skupina generala Boehna: Na obeh straneh Roye je sovražnik z močnimi silami obnovil svoje napade, ki so se popoldne razširili proti severu do Chaulnesa, proti jugu pa do Lassignyja. Francozi in Kanadci so poskušali s ljutimi do pozne večerne ure se obnavljajočimi naskoki predreti našo fronto, a vsi napadi so se z velikimi izgubami razbili ob trdovratnem odporu vrlih čet armade generala Hutiera. Pri Hulluju je naš topniški ogenj zadeval v zbirajoče se sovražne čete in zbirališča oklopnih vozov. Napadi, katere je sovražnik v večernih urah izvršil, so se zlomili pred našimi črtami. Torišče najhujših napadov je bilo včeraj ozemlje na obeh straneh Avre. Večkrat ponovljeni, izredno ljubi artiljerijski pripravi je sledil srdit napad globoko strnjenih infanterijskih mas. Pri Goyencourtu je sovražnik pridobil trenutno nekaj tal v smeri proti Roye, a naši protinapadi, ki so se razvili severno od mesta, so ga vrgli zopet nazaj. Dele naše sprednje boje črte ob cesti Amiens-Roye, ki so bili zvečer še ostali v sovražni posesti, smo ponoči zopet zavzeli. Tudi južno Avre so se pred našimi črtami razbili večkrat ponovljeni napadi Francozov. Pri Bauvreignesu je silovitost našega topniškega ognja zlomila sovražni naval. Le na nekaterih točkah je prišlo do infanterijskega boja, ki se je končal z našo zmago. Med Oiso in Aisno se je v jutranjih urah ponesrečil sovražni sunek pri Lampelu. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča: Manjši infanterijski boji. Ob Vesli živahen topniški ogenj. — Armadna skupina vojvode Albrechta: Od uspešnega sunka naših metalcev plamenic v sovražne järke pri Largitzenu so dovedli znatno število ujetnikov. Skupina francoskih letalcev je z bombami napadla Darmstadt. Štiri sovražna letala so bila v zračnem boju sestreljena.

Berlin, 17. avgusta zvečer. Ob obeh straneh Avre so se ponovni sovražni napadi popolnoma razbili. Številni oklopni vozovi so bili razstreljeni. Med Oiso in Aisno v jutranjih urah silen artiljerijski boj. Delni sovražni napadi so bili zavrnjeni.

Berlin, 18. avgusta. (Uradno.) Armadna skupina kraljeviča Ruprechta: Infanterijski spopadi južnozapadno Bouquoya in severno Ancro. Armadna skupina generala Boehna: Ob obeh straneh Avre je sovražnik včeraj nadaljeval svoje napade z močnimi silami. Za močnim oddelkom oklopnih vozov je izvršil sovražnik ljut sunek ob cesti, ki vodi od Amiens in Montdidierja v smeri na Roye. Oklopni vozovi so bili razstreljeni in razbiti, infanterijo pa smo odbili s protisunki in topniškim ognjem. Tudi pri Bauvreignesu, kjer je sovražnik šestkrat brez uspeha napadel, so se izjalovili sovražni napadi. Proti večeru silovit artiljerijski ogenj, ki se je razširil tje do Noyona. Severno Aisne so artiljerijski pripravi sledili delni napadi Francozov. Severno Autrechesa se je sovražnik ulital v naših sprednjih črtah. Drugod so bili njegovi napadi odbiti. — Armadna skupina nemškega ce-

sarjeviča: Ob Vesli uspešni infanterijski boji. Med Braisnesom in Fismesom artiljerijski boji. Armadna skupina vojvode Albrechta: V Vogezih so se naše sprednje čete umaknile premočnemu sovražniku.

### Italijanski letalci nad Inomostom.

Inomost, 17. avgusta. Danes ob desetih dopoldne so v smeri od Brennerja sem v veliki višini prileteli nad Inomost trije italijanski letalci. Prihod je bil že naznanjen z alarmom. Letalci so bili sprejeti z močnim obrambnim topovskim ognjem. Italijani so krožili deset minut nad mestom, niso se pa spustili nižje ter so odpluli zopet proti jugu, ne da bi bili bombardirali mesto.

### Zračni napad na Calais.

Ženeva, 1. avgusta. »Petit Parisien« poroča: Skupina nemških letalcev je z bombami napadla Calais, Boulogne in Dunkerque. Na zadnje imenovano mesto je padlo nad 20 bomb. Materialna škoda je znatna. Tudi Calais in Boulogne sta mnogo trpela.

### Ofenziva v Vogezih.

Ženeva, 18. avgusta. »Echo de Paris« piše, da se Nemci sicer še nahajajo v Vogezih, a da se ne bodo več dolgo. Pričakuje se v kratkem energična francosko-ameriška ofenziva v Vogezih.

## Vesti iz Rusije.

Kako je pravzaprav v Rusiji. Iz Rusije prihajajo silovito sumljive vesti. Izvirnih vesti ne dobivamo od tam, in vesti, ki jih prejemamo so tako tendenčne, da ne vemo, ali bi jim kaj verovali ali ne. Opozarjamo na to čitatelje, da bodo presojali tudi ta poročila, ki jih občujemo v »Napreju«, z vsó previdnostjo. Gotovo je to, da je ves vojujoči meščanski svet v boju proti boljševikom v Rusiji in da so boljševiki izborni organizirani ter da vrlo drže proletarske vajeti.

Rusija se bo branila do skrajnosti. Glasilo ruskih maksimalistov, »Pravda«, piše: Obstoja pa nevarnost, da bo ententa preko Rusije nastopila proti centralnim državam. Ruski narod je načelno proti temu, da bi Rusija postala zopet torišče krvavih dogodkov. Rusi nečejo vojne in sovjetska vlada bo vsak poskus, zanesti vojno na ruska tla, odločno zavrnila. Le preko naših trupel bi mogla ententa vkorakati v Rusijo.

Ruski socialni revolucionarji. Ruski dopisnik londonskih »Daily News« poroča: Izven vsakega dvoma je, da so socialni revolucionarji levega krila sklenili, da umore nemškega poslanika Helffericha. Povedali so jasno, da so hoteli umoriti tudi nemškega poslanika v Kijevu, Mumma, in hetmana Skoropadskega. Možno je, da bi nastopali z atentati tudi proti ententnim diplomatom. Odhod Helffericha ni prišel nepričakovano.

Položaj v Volodji. Kakor poročajo moskovski listi, je bilo v Volodji mobilizirano meščansko prebivalstvo v starosti od 18 do 40 let ter primorano, da koplje strelske järke. Prebivalstvu je prepovedano zapustiti mesto. Sovjetske čete prodirajo proti Onegi in so zasedle vas Krilovka. V pokrajini Arhangelsk so bile ugotovljene francoske čete.

Položaj v južni Rusiji. Moskva, 17. avgusta. Takajšnje časopisje poroča, da se na južni fronti v smeri proti Čirsku vrše ljuti boji. Tudi boji za posest železniškega mostu čez Don še niso končani. Zatrjuje se, da so Angleži izkrcali v Bakuju 900 mož.

Angleži dospeli pred Baku. Reuterjev urad javlja, da je angleški vojaški oddelek došel od fronte pri Bagdadu preko Kaspiškega jezera pred rusko trdnjavo Baku. Tamošnja posadka šteje 8000 mož, ki drže pozicije na zapadni strani mesta. Vse tamošnje čete pa so brez artiljerije.

Premog za murmansko železnico. Pod vodstvom znanega južnopolarnega raziskovalca Shakletona je bila poslana angleška ekspedicija na otok Spitzbergen, ki ima nalogo, da zagotovi tamošnje premogovnike za preskrbo murmanske fronte s premogom. Premog se bo porabil tudi za murmansko železnico, katere znaten del imajo Angleži v svoji oblasti.

Kazanj obkoljen. Moskva, 17. avgusta. Čete sovjetov so obkolile Kazanj ter ga bombardirajo. Cela vrsta angleških in francoskih državljanov je aretovanih.

Sovjetske čete dobivajo premoč nad Čehi. Iz Moskve, 18. avgusta se brzojavno poroča: Sovjetske čete dobivajo polagoma premoč nad Čehi-Slovaki, ki se na raznih točkah že umikajo.

Vladivostok v obsednem stanju. Reuterjevemu uradu se iz Vladivostoka brzojavlja, da so aliranci proglašili v mestu in celji pokrajini obsedno stanje. Izkrcane francoske čete so dosele v Nikolsk, severno od Vladivostoka.

Vrhovno poveljstvo ententnih čet v Rusiji. Pariški »Temps« poroča, da Anglija oficijelno prevzame vrhovno poveljstvo za vsa vojaška podjetja alirancev na Murmanskem in v Uralu.

## Graško pismo.

»V socialni demokraciji je nastal nemškimi Volkstagom in Volkstratom sovražnik, ki jih zatre.«

(»Slov. Narod« 9. avg. 1918).

Minulo spomlad so pričeli nemško nacionalni hujskači in »Siegfriedlerji« prirejati takozvane volkstage, ki jim je bil namen, postaviti se v bran proti zahtevam slovanskih narodov v Avstriji, posebno pa proti jugoslovanski agitaciji. Nočemo tajiti, da so imeli prireditelji volkstagov namen pripraviti maso za boj proti preteči slovanski nevarnosti. A ta namen je bil le navidezen. Glavna naloga volkstagov in volkstratov je pa bila, pod pretvezo slovanske nevarnosti in potom hujskanja proti drugim narodnostim ter agitacije za nadaljevanje vojne, le boj proti — **socialni demokraciji!**

Kakor znamo, so volkstagi dosegli zelo klaverno uspehe. Par stotin radovednežev je prihajalo poslušati hujskače in gospod Wolff se ima zahvaliti le graški policiji, da mu ni dalo graško delavstvo kosček — »culkra«! Graški sodrugi so bili takoj na jasnem, s kom imajo opraviti. Da pokažejo tem ljudem, na kateri strani stojijo nemške mase, so sklicali dva shoda, enega v Gradcu, drugega v Brucku o. M., na katerih je nemško soc. dem. delavstvo izreklo svojo obsodbo nad počenjanjem nemško nacionalnih hujskačev.

Omenjena dva shoda sta bila impozantni manifestaciji za **narodno sporazumljenje** in energičen protest proti ščuvanju k nadaljevanju vojne. Graško in gornještajersko delavstvo je glasno povedalo gospodom, da se ne pusti zvabiti v njih tabor in v graškem mestnem svetu so soc. dem. občinski svetovalci v imenu organiziranega delavstva obračunali s volkstratovci. »Arbeiterwille« je v več člankih pokazal te ljudi v pravi luči in vse kaže, da je energičen nastop graških sodrugov ohladil njih vročekrvnost.

Kdor je imel priliko videti shode, ki jih je sklicala soc. dem. stranka in jih primerja s shodi volkstratovcev, se ne bo čudil, če so ti zadnji zlezli pod klop. Z zadoščenjem smo gledali ogromno maso, ki se je na poziv graškega izvrševalnega odbora soc. dem. stranke zbrala v »Juliensäle«, da protestira proti narodnjaškemu hujskanju in manifestira za **mednarodno solidarnost delavstva**. Tisočglava množica je glasno povedala, da se hujskačev ne boji in da jim ne pusti razširjati med nemškimi ljudstvom narodno sovraštvu.

Energičen nastop graških sodrugov jako ugaja tudi »Slovenskemu Narodu«, kateri »pripiznava« v dopisu iz Štajerske, da so postali o zahtevah ostalih avstrijskih narodov nemški sodrugi zelo — **tolerantni!**

Bolj kakor »tolerantnost« nemških sodrugov nas zanima neka druga, kar je »Slov. Narod« konstatiral. Pravi med drugim, da je vsenemški kapital naletel ob zid, in da je upanje na nemške mase pobrala nemška socialna demokracija. Nadalje pravi, da se kljub nemškemu terorju zbirajo nevarne mase krog voditeljev nezadovoljnih, t. j. tistih, ki trpe pod zemljo, pri razbeljenih pečeh itd. Iz tega torej sledi, da ne nosi nemško delavstvo odgovornosti za krivice, ki se godijo ostalim narodom v Avstriji, pač pa da so temu krivi nemški velkapitalisti, hujskači in vojni dobičkarji. Nemško delavstvo je od teh ljudi ravno tako izkorenščano, kakor delavstvo drugih narodnosti, zato se nemški sodrugi bojujejo proti njim z

## Politični pregled.

= **Avstro-Ogrska in češko vprašanje.** Kakor smo že poročali in kakor sedaj tudi avstrijski korespondenčni urad potrjuje, je angleška vlada priznala Čeho-Slovake kot zavezniški narod ter priznava ob enem združene tri češkoslovaške armade kot zavezniško in vojujočo se armado, ki se nahaja v pravilnem vojnem stanju z Avstro-Ogrsko in Nemčijo. Anglija tudi priznava češko-slovaškemu Narodnemu svetu kot vrhovnemu organu češko-slovaških narodnih interesov pravico, da izvršuje vrhovno poveljstvo te zavezniške armade. — Avstrijska vlada k temu uradno pripominja: Vsebinsko in obliko angleške izjave moramo odločno zavrniti. Češko-slovaški Narodni svet je odbor privatnih oseb, ki nimajo nobenega mandata ne od češkega ljudstva, še manj pa od češko-slovaškega naroda, ki eksistira le v domišljiji. Kar se tiče češko-slovaške armade, nikakor pa ne more biti zaveznik entente v mednarodnem smislu. Sicer pa je znano, da le majhen del češko-slovaške armade obstoji iz avstro-ogrskih državljanov. Vključ avstrijskemu priznanju smatra Avstro-Ogrska omenjene avstro-ogrške državljanke za veleizdajalce in bo v tem smislu proti njim postopala.

= **Protiboljševiško brošuro** je izdala avstrijska vlada in razširja to med avstrijskimi vojaki. V brošuri pravi, da če podpirajo padec boljševikov, pomagajo s tem spoprijazniti (!) Avstrijo z Rusijo...

= **Zopet položil državnozborni mandat češki poslanec.** Češko časopisje se splošno bavi z odstopom poslance Mastalka in vidi oslabitev češke pozicije v državnem zboru za en glas. Obenem pa poroča, da namerava zopet drug češki poslanec odložiti mandat. Poslanec dr. Formanek je imenovan dvornim svetnikom v zdravstvenem ministrstvu in bo, kakor se poroča, odložil svoj mandat. Pripada nacionalno-socialnemu klubu. Izvoljen je bil leta 1911. Sedaj ga smatrajo Čehi kot dezerterja. Kakor smo poročali, je Mastalka z odstopom odložil tudi svoj red. Tem povodom pravi »Pravo Lidu«, da je od 38 češko-agrarnih poslancev, ki so prepomeni samega radikalizma, nič manj kakor osem odlikovanih za svoje »patriotične zasluge« z odlikovanji in redovi.

= **Grof Tisza za fuzijo ogrskih strank.** Grof Tisza je v svojem glasilu objavil članek, ki kaže, da se na Ogrskem pripravljajo fuzija strank. Grof Tisza piše med drugim: Narodna delovna stranka ne stremi za preuredbo strank, niti ne za udeležbo na vladi, pač pa je pripravljena podati roko, ako je mogoče skupno delo na podlagi, ki jo ona želi. Zahtevamo le, da ima vlada, ki želi našo podporo, prosta vsakega strankarstva pred očmi edino le interese v boju na življenje in smrt stoječega naroda.

= **Mirovno vprašanje.** Socialno demokratična »Münchener Post« piše: Na popolnoma neustavni podlagi bodo ustanovili na Finskem monarhijo. Po pravnem zakonu bi se morali izreči v finskem deželnem zboru za monarhijo dve tretjini poslancev. Toda dvetretjinske večine ni bilo mogoče spraviti skupaj. Teroristična vlada na Finskem pa je napravila kar kratak proces in je zahtevala volitev kralja po § 38 temeljnega zakona. Čisto in edina državna sleparija, ki jo je mogoče markirati le z zlaganimi argumenti. Po § 38 se more izvršiti volitev kralja z navadno večino. 58 glasov proti 44 glasovom se je odločilo za takojšnjo volitev kralja. Vlada je s tem prejela pravico, da nastavi za prestolnega kandidata pogajanje. Novi kralj bo torej »narejen« v času, ko je padel v prah najmočnejši prestol sveta, prestol carja — papeža v sveti Rusiji. K finskemu kraljevemu vprašanju piše dalje »Vorwärts«: »Novi prestoli, ki naj se ustanove na vzhodu, niso ogroženi le od znotraj, ampak tudi od zunaj. Svetovna vojna z vsemi svojimi grozotami, ki jih postavlja, še ni končana. Nove monarhije slone na gnjili podlagi brestovskega miru, ki ga nobena ruska vlada pravno ne priznava in katerega priznavajo celo boljševiki le zato, ker so preslabi še sedaj, da bi ga mogli revidirati. Nasilni položaj, ki ga je uvedla Nemčija na vzhodu tudi ententa ne bo nikdar priznala. Vse je odvisno od izida bojev na zapadni fronti. Ako ententa ne bo popolnoma poražena, ne bo pripravljena, pustiti Nemčiji na vzhodu prosto roko.«

= **Pred veliko odločitvijo.** V nevtralnih diplomatskih krogih so baje informirani, da se ententa pripravlja z vsemi močmi, da dovede vojno tekom prihodnjih desetih tednov do odločitve. Neugodno vreme, ki ga je

pričakovati v jeseni, izključuje velike operacije. Pariški »L'homme libre« napoveduje, da peto vojno leto na vsak način prinese konec vojne in zmago entente. Jeseni 1918 se usodno zasučje vojni položaj.

— **Jofie se je vrnil v Berlin.** Berlinski listi poročajo, da se je poslanik ruske sovjetske republike, Jofie iz Moskve, kamor je bil pozvan, da osebno poroča o uspehu pogajanj glede dodatne pogodbe k brest-litovskemu miru, vrnil zopet na svoje službeno mesto v Berlin. »Vossische Zeitung« pripominja: Iz poslanikovega povratka se pač sme sklepati, da sovjetska vlada goji željo, naj bi se trajno zasigurali normalni odnošaji med rusko sovjetsko republiko in Nemčijo.

— **Izmena vjetnikov med Avstro-Ogrsko in Italijo.** Papež Benedikt je avstro-ogrski vladi predlagal izmezo onih vojnih vjetnikov med Avstro-Ogrsko in Italijo, ki se nahajajo že nad eno leto v vojnem vjetništvu. Avstro-ogrski vnani urad je papežev predlog sprejel.

= **Kongres italijanskih socialistov.** Zadnje dni so se vršila pogajanja med socialno demokratičnimi poslanci in ministrskim predsednikom Orlandom v zadevi socialističnega kongresa. Orlando je obljubil, da bo vlada preklicala prepoved kongresa.

= **Volitve na Angleškem.** Angleška vlada je določila 30. november kot splošni volilni dan za parlamentarne volitve.

= **Angleško denarstvo.** Anglija uvede sedaj v svojem denarstvu decimalni sistem. Odločila se je končno odpraviti libre (pfunte šterlinge), šilinge in pence in uvede mesto njih angleški goldinar, imajoč 100 farthingov. Največji zlat denar bo 10 goldinarski cekin in razen tega bodo še zlati petgoldinarski cekini; dalje srebrni denar, imajoč dva goldinarja (200 farthingov), goldinar, polgoldinar (50 farth.), četrt goldinar in niklovi denar po 10 in 5, in medeni denar po 1, 2, 3 in 4 farthinge.

— **Wilsonova skrb za premog.** »Times« poročajo iz Washingtona: Predsednik Wilson je izdal oklic, s katerim delavce v premogokopih nujno pozivlje, naj zastavijo vse sile, da produkcijo kolikor mogoče pospešijo.

## Dopisi.

**Po stayki v Idriji.** Naše delavstvo pri rudniku je kljub temu, da je v svoji deški dobi po večini dovršilo petrazredno rudniško ljudsko šolo v Idriji, ki pred petnajstimi in dvajsetimi leti pač niso bile tako slabe glede na ljudsko-šolsko izobrazbo kot dandanes, ostalo precej konservativno. Bodisi od namišljene prevetlike učenosti napram okoliškemu prebivalstvu, ki je imelo tedaj še redko kje šolo ali pa vsled tega, ker je živelo v s hrabi obdani kotlini ločene od sveta samo zase pri podedovanem rudniškem delu. Tako je ostalo skoraj do danes na zunanji kakor tudi v pojmovanjih o modernem združevanju. Ne more se trditi, da ne bi bil skoraj vsak idrijski delavec v tem ali onem društvu, toda po večini vse one, ki smatrajo, za zadoštno, če so člani raznih lokalnih društev in družb kakor naprimer: pogrebnega društva sv. Jožefa, veteranskega in gasilnega društva, godbenega društva, bralnega društva, katoliške družbe, strokovne zveze kranjskih rudarjev, društva orlov in Jednakopravnosti, bratovščine Jožefovega in Jezusovega srca i. t. d. se jih lahko imenuje za konservativce. Oni nimajo smisla ali pa ga vedoma prezirajo za višje proletarske cilje na strokovnem in političnem polju modernega združevanja. Ti ljudje, vsaj po večini, so tako omejeni, nekateri pa iz strankarske strasti tako zaslepljeni, da morejo o skupni proletarski strokovni in politični organizaciji, ki bi jim bila potrebna kot vsakdanji kruh, nič slišati. Z vsi silo se protivijo žrtvovati vsak vinar za svetovno organizacijo socialnodemokratičnega delavstva, ki imajo program izboljšati proletarijatu gneten položaj ter odstraniti brezpravnost revnih ter preurediti današnji družabni red, ki leži na delavskem ljudstvu kot mora, neglede na veno in narodnost v tej kapitalistični družbi, osobito pa v naši mili domovini za katere tečejo na eni strani potoki proletarske krvi in padajo žrtve lakote doma in to ne brez krivde mračnjakov, katere se z vsemi pripomočki vabi v mednarodno armado proletarijata. Vsaj vendar vidijo na oni strani razkošnost gotovih ljudi, kakršne še ni bilo morda, kar človeški red obstoja! Ob zadnjem delavskem gibanju v Idriji so postali vsled nastalega pomanjkanja živila, ker je že šlo za biti ali ne biti, res tudi ti ljudje solidarni v stavki, ki je trajala samo tri dni. Toda za kak pozitiven daljši boj nanje resno ni računati, ker se sramujejo organizacije, in ta bi jih ne bi bila dolžna podpirati in pravzaprav bi jih tudi ne smela. Zato je nevarno računati z ljudmi, ki ni-

so organizirani v boju za skupne proletarske cilje s podjetjem, in če treba tudi z državno, ki so člani raznih malo pomembnih družb le zato, da vlečejo lokalne koristi, bodisi ob raznih protekcijah ali pa špote in podpore. V resnem boju taki ljudje navadno padejo na stran onih, ki imajo interes, da staviko v krali zaduše. To smo videli v Idriji leta 1900. in nešteto krat drugod. To je tudi čisto naravno, zakaj delavstvo, ki se hoče za boj organizirati, se ne zaveda, da je zatirano, da je brez pravne, še manj pa se zaveda, da bi moralo biti vpoštevano enako drugim kot človek po božji ter mravni postavi. Da je res tako, je dokaz to, ker so skušali zastopniki omenjenih družb že med stavko vplivati na zastopnike delavskih organizacij, da bi osnovali novo lokalno organizacijo ter tako prestali separatisti. To delo vršijo nadalje skrivaj tudi še sedaj na ta način, da blatijo in obrekujejo socialistično organizacijo, da imajo previseke prispevke, da redijo z njimi agitatorje in podobne stvari ter skušajo delavstvo odvrčati od lepo razvijajočih se delavskih organizacij in jih pridobivati za lokalna društva, ki naj bi imela delokrog samo v Idriji. Za to vrsto agitatorjev imamo za sedaj samo to, da jim svetujemo, naj ostanejo pri svojem kopitu in svojih vinarskih prispevkih. Glede plačanih agitatorjev pa se naj ozreje v svoje vrste, ki jim jih država plačuje na račun državljanov. Delavstvu pa svetujemo, da se brez odlašanja organizira, če hoče sebi in svojim rodovinom dobro. Prazen izgovor je, da bi delavec ne mogel plačati prispevkov za Unijo rudarjev; povsod je treba žrtvovati, a žrtve so v primeru uspehi le majhne. Razen pri strokovni organizaciji mora biti vsak delavec tudi pri politični organizaciji, da je tako član skupne jugoslovanske socialnodemokratične stranke, katere program je preureditev sedanje kapitalistične družbe. Uspeh zadnje stavke je bil moralno velik, a bil je tudi vsaj nekaj uspešen. Razmere pa kažejo, da bo potreben nov boj, ki utegne biti hujši kakor je bil ta, zato se moramo pripraviti nanj v slogi, organizirani v skupni organizaciji Unije rudarjev.

## Dnevne vesti.

— **Tajna seja zaupnikov,** ki se je vršila ob priliki slovanskih gostov v Ljubljani v soboto, je izdala naslednji komunikat: Konferenca, katere so se v Ljubljani dne 17. avgusta 1918 udeležili Poljaki, Čehoslovaki in Jugoslovani, se je bavila z vsemi kulturnimi, političnimi, gospodarskimi in socialnimi problemi, ki se tičejo vresničenja samoodločbe udeleženih narodov, kakor tudi z vprašanjem, kako naj se trajno uredi razmerje teh narodov med seboj.

Pri tem se je konstatirala popolna enodušnost vseh delegatov, tako vprašanje načel, kakor tudi vprašanje skupne taktike v kateri naj se doseže končni naš cilj.

— **O razmerah v ljubljanski vojni kuhinji.** Nek obiskovalec se pritožuje v »Arbeiterwille«: Kdo ima pravico, da obeduje v ljubljanski vojni kuhinji? To je še danes uganka, akoravno vojna kuhinja obstoji že dolgo. To uganko bi bilo pa lahko rešiti, ako bi se sestavil kuhinjski red in obesil v kuhinjskih prostorih. Toda kdo ima danes v času splošnega nereda še smisel in voljo za kaj takega? Potem bi tudi v vojni kuhinji zaposlene »dame«, ki se čutijo vzvišene nad obiskovalci kuhinje, ne imela nobenega vzroka več, prepirati se s taistimi, kar je seveda dnevna prikažen. Predrznost teh žensk presega že sploh vse meje. Ako kdo v neznanju glede predpisov, veljavnih za kuhinjo, v katerikoli obedi oziru zahteva pojasnila, obkladajo ga s psovkami in ga izženo iz kuhinje, kar se je zgodilo tudi meni, s tem da se je ena izmed kuhinjskih deklet predrzno postavila pred me, odprla vrata in vpila: »Vun!« Nesramnost tega kuhinjskega osobja gre tako daleč, da podé iz kuhinjskih prostorov goste, ki še niti jedli niso. Kateri čas je pravzaprav določen za goste, ne ve noben človek, kar tudi nikjer ni razvidno. Kuhinjske ženske zatrjujejo, da je popolnoma v njih moči, ako hočejo komu dati jedila ali ne. Navadno se jedila dajo le omim, ki oddajo pri kuhinjski blagajnici na četrt kilograma moke za štirinajst dni se glaseče karte, ki so jih prejeli pri aprovizijskem uradu. Kdor odda močnato karto, more dvakrat dnevno jesti v vojni kuhinji. Ker pa mnogi dnevno le enkrat ali le parkrat tedensko pridejo v kuhinjo jest, se čutijo seveda prikrajšane, in se upravičeno povprašujejo, v kak namen se vendar

uporabljajo močnate karte, katere so jim odvezle. Ako se pritožiš pri aprovizacijskem uradu, tedaj ne ostane to ne le brez uspeha, temveč kuhinjsko osobje se ti pri prvi priliki glede tega še posmehuje. Vpraša se, se li mora občinstvo v resnici pustiti kaj takega dopasti?

— **Družabni večer v »Unionu«.** V soboto so se vršile v prisotnosti čeških, poljskih in jugoslovanskih gostov v Ljubljani ves dan konference, v katerih se je razpravljalo o programu Narodnega Sveta in o skupnem vzajemnem nastopanju vseh treh slovanskih narodov v političnih vprašanjih: Zvečer se je vršil v veliki dvorani »Uniona« na čast slovanskim gostom banket, na katerem je govorila cela vrsta čeških, poljskih in jugoslovanskih govornikov. Vsakemu govoru je sledilo petje narodnih himen in občinstvo, ki je napolnilo veliko dvorano, je pazno sledilo govorom ter jim navdušeno pritrdjevalo. Bil je lep večer. Natančneje poročilo še priobčimo.

— **Poljska razstava v Ljubljani.** Društvo poljskih umetnikov je sklenilo prirediti v Ljubljani in v Pragi umetniško razstavo. V ta namen stopi podpredsednik društva poslanec Vladimir Tetmajer v stik s slovenskimi krogi.

— **Šestdeset milijonov vreč leži, ne da bi se jih porabljalo.** Po mestih in vaseh nabirajo perilo za vojakke, iz Ukrajine niso mogli privržati baje le radi pomanjkanja vreč, žita, in med tem pa gnije, kot poročajo severočeški časopisi, po vojaških preskrbovalnih skladiščih 60 milijonov najboljših vreč iz vrečevine. V skladišču v Jožefovu je 6 milijonov vreč; to skladišče ima pa še 9 filijalk, in v vsaki od teh leži nad en milijon vreč, torej gnije le v okolici Jožefova 15 milijonov vreč. Podobno se godi v preskrbovalnih skladiščih v Terezinu in okolici. Te nesmiselne zaloge so nabrali na podlagi neke odredbe kot rezervo.

— **Numerus clausus na dunajski medicinski fakulteti.** Ker je število vojakov-medicincev silno naraslo, je dunajska medicinska fakulteta sklenila, da sprejme v šolskem letu 1918/19. iz onih kronovin, ki imajo lastno medicinsko fakulteto medicinske slušateljke le v prav omejenem številu.

— **Za 400.000 draguljev ukradeno.** Iz Varšave pišejo: Na Wolskem pravoslavnem pokopališču je bil pokopan leta 1905. bivši varšavski nadškof Hieronymus. Med prebivalstvom so od tedaj govorili o neizmernem bogastvu umrlega. Trdili so, da je bil položen v grobnico ogromen zaklad in da je bila njegova obleka iz samih zlatih nitk. V noči od 3. do 4. t. m. so vlomili neznani zločinci raket in okradli nadškofovo čepico okrašeno z dragulji v vrednosti 400.000 mark. Kaj so še drugega ukradli, ni znano, ker ne vedo, kaj je bilo pravzaprav v rakvi. Eden od varšavskih listov, je prinesel poročilo, da niso bili dragulji pravi, a policija sodi, da so hoteli vlomilci na ta način javnost le preslepiti ter da so prave dragulje odnesli. Preiskovanje se strogo nadaljuje.

— **Na Koroškem so uvedli za moko naslednje cene:** Kilogram pšenične moke 2 K 10 vin., moka za kuho 2 K 60 vin., krušna pšenična moka 1 K 10 vin., ržena moka 1 K 10 vin., koruzna moka 1 K 10 vin., ovsena moka 1 K 10 vin.

— **Nevaren vlomilec prijet.** V Zagrebu je prijela policija ključavničarja Ivana Gašparića, ki je vlomil v več zagrebških stanovanj in nakradel za 150.000 kron vrednosti. Samo v enem stanovanju je naplenil za 80.000 kron blaga. To blago sta potem prodajali njegova mati in njegova priležnica v Sisku.

— **Velik požar v graški tovarni za kemično industrijo.** Minuli četrtek je izbruhnil v graški kemični tovarni naenkrat ogenj, ki je hitro objel nekatere dele tovarne in uničil eno celo poslopje, predno je mogla priti gasilna bramba na pomoč. Ker je bilo v tem poslopiju nakupičenih veliko število maščobnih izdelkov, je bilo dovolj vzroka, da se je ogenj hitro razpasel in napravil tovarni veliko škode.

— **Velika železniška nesreča v Wienerneustadtu.** V soboto se je zgodila v Wienerneustadtu velika železniška nesreča. Nedaleč od postaje so stale tri lokomotive, ki so se začele vsled neprevidnega ravnanja z zavornimi z veliko hitrostjo premikati proti postaji. Tam so trčile z vso močjo v neko lokomotivo, stoječo na progi; v tem je ravno pripeljal na kolodvor tržaški vlak št. 35 in lokomotiva je trčila vanj s tako silo, da se je razbilo pri tem nekaj vagonov; 18 potnikov je bilo ranjenih.

— **Primer naše gospodarske politike.** V nedeljo teden so priredile pred magistratom v Salzburgu ženske velikanske demonstracije, odposlanstvo pa je predložilo zahteve, ki se obračajo proti tujcem. Nato je odgovoril magistratni svetnik v. Clessin: Kar se tiče tujkega prometa, je razumljivo, da je treba zavzeti proti njemu

odločno stališče. Žalostno je, da mora reševati to vprašanje v Avstriji vsako posamezno mesto posebej in da tega ne stori država sama. V Nemčiji je uvedena enotna mesna nakaznica, in kjerkoli se kdo nahaja, doma ali pa v gostilni, ne more jesti več, kot toliko, kolikor mu nareka nakaznica. Pri nas pa je popolnoma drugače. Naše mesto si drugače ne more pomagati, kot da odreče tujcem vsa aprovizacijska sredstva, tako bodo tujci primorani, zapustiti mesto. Ta prepoved, da se brez nakaznic ne sme oddajati v nobeni gostilni mesa, bo strogo kontrolirana. Ako se uvede ta prepoved za vse tujce, in ne le za letoviščarje, tudi drugod, potem se neha v Avstriji vsak tujski promet. Taki ukrepi kažejo, kam smo že prijadrali.

— **Premogovni rudniki v Besarabiji.** Rumunska vlada je začela z obratom premogovnih rudnikov v Belgradu v Besarabiji. Premogovni revir leži precej v stran od glavne proge, zato ga bodo zvezali z njim.

— **Nezgodna na Visli.** Med Varšavo in Plockom vozi vsak dan potni parnik. V soboto se je srečal pri Czervinsku z nekim drugim parnikom, ki je vozil od Uie proti Varšavi in imel na krovu 25 ljudi. Vsled prehudega Vislinega toka sta trčila parnika drug v drugega, pri čemer se je manjši parnik potopil. Od vseh 25 ljudi se jih je rešilo le 11, ostali so potonili.

## Zadnje vesti.

### Ministrski svet.

Dunaj, 18. avgusta. Včeraj se je po daljšem presledku zopet vršila seja ministrskega sveta, katere so se udeležili vsi ministri. Ministri ostanejo nekaj časa polnoštevilno na Dunaju.

### Posvetovanja v nemškem glavnem stanu.

Berlin, 18. avgusta. O rezultatu posvetovanja v nemškem glavnem stanu poroča »Neuer Abend«: V poljskem vprašanju se je doseglo znatno zblizanje, tako da za hitro rešitev ne obstojajo nobene ovire več. Brestitovski mir ne bo revidiran. Centralne države stoje še vedno na stališču omenjene mirovne pogodbe in bodo počakale nadaljnjega razvoja stvari v Rusiji. Do kake nove mirovne ofenzive ne pride več.

### Državni tajnik Hintze o položaju.

Berlin, 18. avgusta. Glavni odbor nemškega državnega zbora se sestane v najkrajšem času. Državni tajnik za vnanje zadeve, von Hintze, bo v glavnem odboru podal obširno poročilo o posvetovanjih v nemškem glavnem stanu.

### Nova nemška letala.

Haag, 18. avgusta. »Standard« prinaša senzacionalno vest, da se je Nemcem posrečilo izumiti nov tip letal, ki se bodo mogla držati tri tedne v zraku(?). S temi letali da mislijo Nemci poleteti preko oceana in bombardirati ameriška mesta in vojaške naprave.

### Vojni svet v Versaillesu.

Zeneva, 18. avgusta. Vojni svet alirancev se prihodnji teden zopet sestane v Versaillesu. Časopisje pripisuje tej konferenci izredno važnost ter pravijo, da obsega dnevni red važne diplomatične razprave. Pariški »Excelsior« poroča, da bo enotnemu vojaškemu poveljstvu sledila sedaj tudi diplomatična enotnost.

### Ententa še ne sklene miru.

Stockholm, 18. avgusta. Švedski brzojavni urad poroča: Loža proročarjev je pozvala švedsko vlado, naj poprime iniciativo za mirovna pogajanja. Državni minister je v sporazumu s svojimi ministrskimi tovariši odgovoril, da bi vkljub želji švedske vlade, po svojih močeh sodelovati za čim prejšnji konec vojne, bil vendar brezuspešen vsak korak, dokler vojujoče se stranke niso voljne sprejeti posredovanja za mir.

### Aretacija boljševikov v Franciji.

Zeneva, 18. avgusta. Pariški listi javljajo, da je francoska vlada odredila aretacijo vseh onih ruskih državljanov, ki so pristaši boljševikov. Od konca avgusta dalje se bo postopalo z njimi kakor s civilnimi interniranci sovražnih držav.

### Tudi Amerika priznava Čeho-Slovake.

London, 18. avgusta. »Times« poročajo iz New Yorka, da v ameriških uradnih krogih z velikim zanimanjem pozdravljajo priznavanje Čeho-Slovakov kot zavezniškega naroda entente. Zatrjuje se, da bodo tudi Združene države sledile angleškemu sklepu.

## Razno.

\* **Paroplovba na Donavi.** Letos preteče sto let, kar je spustil nek ogrski ribič v Donavo prvi parnik. To je bila tedaj velika senzacija in še večji dogodek. Njegov parnik je nosil 20 do 50 ton in vozil s hitrostjo 3,5, oziroma 15 kilometrov. Šele 1829. se je ustanovila I. c. kr. za-

sebna donavska paroplovska družba, ki so ji sledile nato še razne druge, bavarske in württemberške paroplovske družbe.

\* **Schönbrunski zverinjak.** Zverinjak v Schönbrunnu pri Dunaju je zelo trpel vsled vojne. Število tujih živali je padlo na celo tretjino, glavno radi slabe in nezadostne prehrane. Del raznih zverin so poslali v peštanski zverinjak, kjer je več priložnosti tuje zveri hraniti (na Ogrskem!). V oddelku za opice, kjer je bilo nekdanj nekaj ducatov opic, sta sedaj — dve. Od petih slonov je ostal le eden. Štirje so poginili vsled nezadostne piče. Vseh pet levov so odposlali v Pešto. Povsodi, povsodi se kažejo vojne posledice... Le na Ogrskem ne!

\* **Dr. Absolon na sedmi raziskovalni poti.** Češki listi poročajo, da namerava slavni raziskovalec Balkana dr. Absolon oditi sedaj z ženo na sedmo raziskovanje Balkana. Cilj tega potovanja so otoki Curioła, Mljed Lastov in kraji južno od Nevesinja v Hercegovini (Krivošije.)

\* **Velikanska kazen.** Grški momarični minister je obsodil posestnika ladjedelnice Abatioposa na denarno kazen 10 milijonov frankov, ker je proti zakonu o menjavi prapora trgovskih ladij prodal dva parnika inozemcem. Dva druga posestnika ladjedelnic sta bila kaznovana z globami dveh in treh milijonov frankov.

\* **Pred okrajnim sodiščem v Camp Cusla** je bilo obsojenih pet Rusov na pet do deset let ječe, ker so se branili, po poročilu »Chicago Daily Newsa« iz Battle Czeek, vstopiti v armado Združenih držav.

## Aprovizacija.

Gg. načelniki krušnih komisij se vabijo, da se zanesljivo udeležijo seje, ki se vrši v sredo, dne 21. avgusta ob 5. popoldne v mestni posvetovalnici.

— **Ovseni riž za doječe in noseče matere** se bo oddajal v vojni prodajalni, Gosposka ulica, po sledečem redu: Na izkaznice št. 1 do 400 dne 20., št. 401 do 800 dne 21., št. 801 naprej dne 22. avgusta. Na vsako izkaznico se dobi 1 kilogram ovsenega riža, ki stane 1 krono.

**Cena kruhu.** V zmislu razpisa c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 11. t. m. št. 25.891 prodajal se bo od prihodnjega torka, t. j. 20. avgusta dalje hleb kruha, ki tehtja 500 gramov po 48 vin, pol hleba po 24 vin, in četrt hleba po 12 vin. Čim prej mešna aprovizacija zadostno množino krušne moke, kar se pričakuje v nekaj dneh, pekel se bo 600 gramov težak kruh in prodajal hleb po 64 vinarjev.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

**Učiteljska tiskarna**  
Ljubljana Franciškanska ul. 6,  
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za

**Letne zaključke**

.. shode in veselice. ..  
Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, itd. ..

Stereotipija. — Litografija.

**SIGORIN**  
zatre čudovito naglo **STENICE**

Vzorčna steklenica 4 K, velika steklenica 16 K, brizgalnica 2 K. Dobiva se v lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko: **Lekarna „pri upanju“ (Apotheke zur Hoffnung): Pécs 46, Ogrsko.**